

UPORNIKI Z RAZLOGOM

Pisati o projektu Manevske strukture Narodne zaščite ob 10. obletnici njenega nastanka ni tako preprosto. Do danes je to še skoraj povsem neraziskano področje. Prav zato predstavlja svojevrsten izziv, saj je do neke mere prekrito s tančico skrivnosti. Nehote se nam utrne občutek, kot da je ob prenosu Manevske strukture Narodne zaščite v Teritorialno obrambo oktobra 1990 metaforo "življenje gre naprej" zamenjalo načelo "Manevrska struktura gre naprej".

Ni dvoma o tem, da je delovanje te vojaške strukture močno vplivalo na silovitost osamosvojitvenega procesa v njegovih morda najtežjih prelomnih trenutkih, ko se je po takrat izvedenih večstrankarskih volitvah na široko odpirala pot Slovenije proti njeni samostojnosti in oblikovanju države, na katero smo lahko še kako ponosni, čeprav nas prevečkrat mačehovsko udari in prevečkrat ne razume naših pričakovanj. Ta pričakovanja pa ne predstavljajo le materialnih dobrin. Največkrat gre tu le za stisk roke, prijazno besedo ali za jasno in nedvoumno priznanje projektu Manevske strukture Narodne zaščite in njegovim pripadnikom. Ne toliko zaradi osebnih želja posameznikov, temveč zaradi upoštevanja pomembnih zgodovinskih dejstev, ki ne smejo utoniti v pozabo, pa naj bodo komurkoli povsem všeč ali ne.

Pri opisovanju dogajanj v tem času je treba poiskati razloge, zaradi katerih je nastala. Ti so bolj ali manj znani, tako da jih moramo upoštevati kot zaokroženo celoto. Še sedaj se spominjamo večletnih sistematičnih pritiskov na Slovenijo. Te so izvajale zvezne oblasti in poskušale na vse mogoče načine onemogočiti našo pot v samostojnost. Pritiski so se stopnjevali v času volitev. Poskušali so onemogočiti delo na novo izvoljenega republiškega vodstva in prekiniti sleherna razmišljanja o odhodu Slovenije iz federacije.

Prva in izredno pomembna ovira na poti do agresivnejšega reševanja tega vprašanja je bila zveznim organom Teritorialna obramba Republike Slovenije. Že dolgo pred tem časom je bila izpostavljena strahovitim pritiskom in mnogim poskusom preoblikovanja, katerega končni cilj je bil, da se podredi JLA. Po zaslugi odločnih protiukrepev republiškega vodstva do tega ni prišlo. Do takrat so se tem nečednim namenom zelo uspešno upirali. Čeprav se je v teh odnosih pričakovalo marsikaj neprijetnega, pa je med vse kot strela z jasnega udaril

Sestanek vodilnih pripadnikov Manevske strukture Narodne zaščite na sekretariatu za ljudsko obrambo na Zupancičevi ulici v Ljubljani tik pred sprejetjem ustavnega amandmaja o Teritorialni obrambi 27. septembra 1990. (Foto: Miha Butara)

ukaz o razorožitvi Teritorialne obrambe. To dejanje je bilo pripravljeno z veliko mero natančnosti, saj se je časovno ujemalo s predajo dolžnosti med staro in novo izvoljeno oblastjo. Tudi tej novi, na večstrankarskih volitvah izvoljeni oblasti Beograd več kot očitno ni bil naklonjen. Zato je bil pripravljen narediti marsikaj, tudi tisto najhujše, da "disciplinira deželo".

Razorožitev Teritorialne obrambe

Velika igra se je pričela. Po odločitvi Vojnega sveta, ki se je sestal 27. 4. 1990, je bil dne 14. 5. 1990 izdan ukaz št.: 625/1-90 Zveznega sekretariata za ljudsko obrambo - Generalštaba obo-roženih sil o izročitvi orožja, streliva in minkoeksplozivnih sredstev Teritorialne obrambe republik v hranjenje v objekte JLA. Spretno uporabljeno načelo subordinacije in enostarešinstva je pod težo vseh prejšnjih ukrepov podprla še povečana dejavnost organov KOS, protiobveščevalne službe.

Svoja najzvestejša izvrševalca so imeli v poveljniku Teritorialne obrambe Republike Slovenije generalu Ivanu Hočevarju in načelniku Republiškega štaba za teritorialno obrambo generalu Dragu Ožboltu. Oba sta se naloge lotila takoj, že 15. 05. 1990, in to skrajno profesionalno. Neposredno sta vodila ves proces predpriprav. Te so bile zelo temeljite. Vanje so vključili le najpomembnejše nosilce delovanja štabov za teritorialno obram-

bo. Do potankosti sta načrtovala vsako podrobnost, še posebej pa sta bde-la nad izvajanjem ukaza v glavnem mestu republike, v Ljubljani. Vrhunec postopka razorožitve se je pričel 17. maja 1990, ko so na območju vse Slovenije z vso intenzivnostjo začeli uresničevati ukaz o izročitvi orožja. To je dejansko predstavljalo razorožitev Teritorialne obrambe Republike Slovenije. Pri svojem nečednem dejanju sta zavestno obšla določila Ustave, obstoječe zakonodaje na obrambnem področju in interese Republike Slovenije. Scenarija, s katerim sta zahtevala hitro, temeljito in prikrito uresničitev ukaza, nista mogla uresničiti v celoti. V 15 občinah so orožje zadržali in ga niso izročili pod nadzor JLA.

Baza vrača udarec

Po prvem presenečenju se je kot že mnogokrat prej v zgodovini vzdignila neupogljiva slovenska upornost. Pri-zadeti in razžaljeni so pripadniki stalne sestave Teritorialne obrambe skušali poiskali protiukrepe. O novo nastalih razmerah so obveščali vse možne naslove, od občinskih do republiških oblasti, in opozarjali na potrebo po sprejetju ustreznih protiukrepev. To je bil čas, v katerem so na različne načine obveščali novinarje časopisnih, radijskih in TV hiš in še mnoge druge. Zato je padla v vodo zarotniško načrtovana razorožitev. Razorožitev je v trenutku postala problem številka

ena. Kljub vsemu se je kar nekaj časa čakalo na učinkovite ukrepe z vrha.

Spontano delovanje posameznikov se je hitro in zanesljivo osredotočilo. Prišlo je do pomembnih sestankov, na katerih so se niti povezale v mrežo ter se ustvarile razmere za izvajanje odločnih protiukrepov. Eno izmed najpomembnejših srečanj v tistem času je bilo srečanje Antona Krkoviča z Radom Klisaričem in Borutom Usenikom. Dogovorili so se o tem, da bo

minskoeksplozivnih sredstev, s katerimi so se napajale novo nastajajoče enote.

Četverica na delu

Dogajanja v tem času so se odvijala s strahovito naglico. Odločnost in procljivost Antona Krkoviča in njegova neskončna vztrajnost so narekovale nadaljnje ukrepanje. Naslednji dan se je sestel z republiškim sekretarjem za obrambo Janezom Janšo in ga infor-

zaprtlem območju, je stekla akcija. Mimo enot, odgovornih za zavarovanje tega območja, so stekli vsi načrtovani postopki do končne realizacije naloge. Zavezete območja Gotenice, Primožev in Kočevske Reke je predstavljalo naslednjo veliko prelomnico. To območje je zaradi svojega velikega pomena vse do osamosvojitve predstavljalo močno oporno točko obrambno-varnostnim silam Republike Slovenije.

Zadnje delovno srečanje vodstva MSNZ in milice v prostorih republiškega sekretariata za ljudsko obrambo 1990, od leve: Ernest Breznikar, Drago Vidrih, Miha Butara, Rade Klisarič, Vojko Štemberger, Elo Rijavec, Jože Kolenc

Sestanek republiškega vodstva MSNZ z načelniki pokrajinskih štabov na ljubljanskem Magistratu septembra 1990

treba preprečiti podredivitev Teritorialne obrambe JLA in zagotoviti samostojnost na vojaškem področju. Tega dne, 16. maja 1990, je bila sprožena osnovna zamisel o nadaljnjem delovanju. Spontano, a odločno se je začel razvijati ilegalni projekt ustanavljanja vojaške sile, kasneje poimenovane Manevska struktura Narodne zaščite. Najpomembnejši in prelomni trenutek predstavlja srečanje Antona Krkoviča in Vinka Beznika 17. 5. 1990, ko sta s trdnim dogovorom začela plesti mrežo zanesljivega sodelovanja med milico in vojaško strukturo (MSNZ).

Beznik je takrat vodil trenažni center milice na Jasnici, Krkovič pa je bil sekretar občinskega sekretariata za ljudsko obrambo v občini Kočevje. Izmenjala sta si stališča do aktualnih vprašanj in ugotovila, da je tudi razporeženje v milici podobno kot med pripadniki Teritorialne obrambe. Zato sta se dogovorila za nadaljnje sodelovanje in skupne akcije. V aktivnosti, da se prepreči razorožitve, se je s tem vključila milica. Trdna povezanost obrambno-varnostnega sistema je s tem dobila nove dimenzije, toliko bolj, ker je v naslednjih dneh privedla do načrtovanega "vpada" v strogo varovano območje Gotenice. Prevzem popolnega nadzora nad Gotenico je imel izjemen pomen za nadaljnje delo, saj so se od tod izvajale mnoge aktivnosti, distribucija orožja, streliva in

miral o odtujitvi orožja v Kočevju. Dogovorila sta se tudi o tem, kaj storiti, da bi orožje milice in 30. razvojne skupine (Zaščitne brigade Teritorialne obrambe), ki je bilo na zavarovanem območju Gotenice, Primožev, ostalo pod našim nadzorom. Janez Janša je izdal ustni ukaz, da se orožje te brigade in preostalo orožje, ki je bilo shranjeno v skladiščih na tem območju, ne sme izročiti armadi.

Nadaljnji postopki so zahtevali usklajevanje z republiškim sekretarjem za notranje zadeve Igorjem Bavčarjem. Krkovič in Beznik sta ga podrobno seznanila z razmerami, vezanimi za izročitev orožja. Sprejeli so načelni dogovor, da se nadaljuje z intenzivnim delom pri preprečevanju razorožitve.

Lažno snemanje filma

Eden prvih ukrepov je bil dogovorjen 30. maja 1990. Na tej osnovi je bil izdan ukaz za vpad v strogo varovano območje Gotenice, ki naj bi bil izveden v jutranjih urah 4. junija 1990. Neposredno akcijo sta vodila Beznik in Krkovič v sodelovanju s pripadniki enote milice za posebne naloge, ki je bila na usposabljanju v bližnjem Svetlem Potoku. Usposabljanje v tistem trenutku je vodil namestnik poveljnika Dušan Gorše. Pod pretvezo, da gre za snemanje učnega filma in vzporedno za varovanje posebne republiške komisije, ki je pregledovala stanje v

Ta uspešna akcija je dala novega navdiha republiškima sekretarjema Bavčarju in Janši, prav tako pa tudi Bezniku in Krkoviču. Skupina je predstavljala močno poveljstvo, v katerega so postopno vključili tudi poveljnika posebnih enot policije Alojza Kuralta in njegovega namestnika Jožeta Kolenca.

Orkan je zapihal z vso močjo

Za tem so se pričeli dogodki odvijati s strahovito naglico. Iskale so se najboljše rešitve za ustvarjanje zakonske podlage in za najprimernejše oblike delovanja. Nadaljnje delo se je odvijalo nekako v valovih. Krkovič je vzpostavil stike z nekaterimi zanesljivimi ljudmi v Sloveniji in jih vključil v delovanje projekta Manevske strukture Narodne zaščite. Te ljudi je seznanil z zavzezanji ožje skupine, povezane z najvišjim republiškim vodstvom, da se organizirano prepreči sramotno dejanje izročitve orožja, pripravijo ukrepi za povrnitev odvzetega orožja in njegovega prevzema izpod nadzora JLA ter izvedejo priprave na preprečitev morebitnega udara armade ali okupacije Slovenije. Sočasno je izvedel presojo razmer v posameznih okolišjih, tako da mu je bila slika takratnega razporeženja in pripravljenosti pripadnikov Teritorialne obrambe za sodelovanje v projektu več kot jasna. Vzporedno s tem dogajanjem so se odvijale redne naloge, ki so jih opravljali v

Po prenosu MSNZ v sestavo Teritorialne obrambe je novo poveljstvo TO Ljubljanske pokrajine izročilo Tonetu Krkoviču simbolično priznanje; na sliki: priznanje mu izroča Miha Butara, poveljnik ljubljanske Teritorialne obrambe.

drugih ustanovah in na drugih ravneh. Te naloge so bile pomembne za ustvarjanje pravnih podlag za uveljavitev čim večje samostojnosti Republike Slovenije na obrambnem področju v okviru federacije in za utrjevanje zanesljive poti v samostojnost.

Že na začetku je bila dogovorjena organizacijska shema Manevske strukture Narodne zaščite, s katero se je zagotavljalo tekoče poveljevanje in mobilizacija v primeru potrebe. Dokler projekt ni dobil svojega imena, so mnogi pripadniki strukture razmišljali o nazivu "Slovenska vojska", "Vojska Republike Slovenije" in podobno. V prvi fazi so bile oblikovane manjše bojne skupine. Potem ko so bila formirana operativna poveljstva v pokrajinskih štabih, je takoj steklo delo posameznih resorjev, ki so bili odgovorni za vodenje in poveljevanje, načrtovanje operativnih dejavnosti, pripravo mobilizacijskih zadev, zaledno zagotovitev, obveščevalno dejavnost in varnostne ukrepe.

Na nivoju pokrajini so bili načelniki

MSNZ:	
Dolenjska -	Rado Klisarič
Mesto Ljubljana -	Miha Butara
Ljubljana - okolica -	Elo Rijavec
Severnoprimorska -	Drago Vidrih
Posavje -	Ernest Breznikar
Zahodnoštajerska -	Štefan Šemrov
Prekmurje -	Ivan Smodiš
Vzhodnoštajerska -	Marjan Fekonja
Južnoprimorska -	Leopold Čuček
Notranjska -	Vojko Štemberger
Gorenjska -	Janez Slapar
Koroška -	Mladen Mrmolja
Zasavje -	Jože Ranzinger

Kasneje je v Prekmurju v dogovoru z vodstvom Manevske strukture Narodne zaščite dolžnost načelnika prevzel Vlado Milošević.

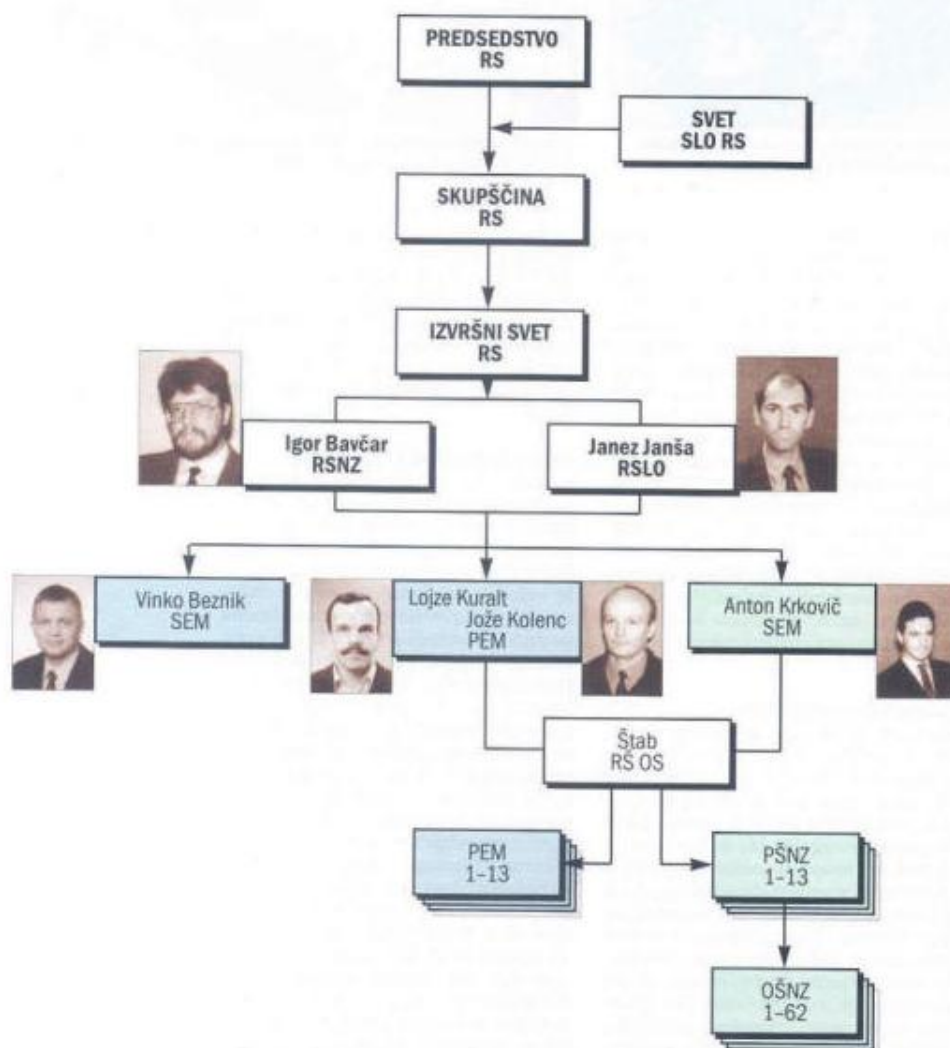
Korak za korakom

Princip oblikovanja pokrajinskih poveljstev je imel smiselno zaporedje, tako da je po formiranju Dolenjskega pokrajinskega poveljstva s to nalogo pričelo mesto Ljubljana, takoj zatem pa postopoma vse izmed takratnih trinajstih pokrajin. Dogajanja v Ljubljani kot republiškem, političnem, ekonomskem, geografskem in vojaškem središču Republike Slovenije so imela poseben in prednostni pomen. Tesno so bila povezana z bližnjo lokacijo zelo velikega števila pomembnih vojaških objektov, enot JLA in strateških civilnih objektov Republike Slovenije (RTV, Letališče Brnik, Skupščina ...).

Prednostne naloge, s katerimi smo se spoprijemali, so bile izrazito vojaške narave in so narekovala izdelavo natančne presoje razmer v Republiki Sloveniji in v vseh okoljih. Izdelane so bile presoje možnega delovanja JLA, načrtovanje prevzema in morebitne nabave orožja za potrebe Manevske strukture Narodne zaščite, opredelile so se potrebne vojaške lokacije in v okoljih, kjer je bilo izročeno orožje, na novo izbrale lokacije za mobilizacijska zbirališča enot. Izdelali so sisteme samovpoklicov in načrte alarmiranja. Zaradi resnosti razmer se je zagotovilo 24-urno nadziranje enot JLA in spremljanje pomembnejših oseb iz njene sestave. Posebne pozornosti so bili deležni pripadniki vojaške kontraobveščevalne službe. Izvajalo se je tudi okrepljeno varovanje ključnih državnih ustanov in organov, Skupščine, Predsedstva, Izvršnega sveta, Letališča Brnik, RTV, PTT, ŽG ipd.

TO je bila paralizirana, MSNZ skokovito narašča

V času po razorožitvi bi lahko dejali, da je bila Teritorialna obramba v celoti paralizirana. Angažiranje njenih pripadnikov, ki so delovali v Manevski strukturi Narodne zaščite, je bilo z izjemo v okoljih, kjer niso izročili orožja, ločeno. Dejavnosti MSNZ so se odvijale v popoldanskem času in v nočeh do jutra, ko je bilo treba po-

novno iti na delo v matično službo.

Za delovanje v Manevrski strukturi Narodne zaščite je značilno to, da je slovelo na načelih strogo centraliziranega vodenja, doslednega izpolnjevanja nalog, maksimalne konspiracije in popolne varnostne zaščite. Ne poznamo primera, da bi kdorkoli z nasprotni strani v času njenega delovanja odkril kakršne koli informacije o njeni dejavnosti. Tudi v najtežjem obdobju delovanja, ko so tekli prevzemi oborožitve in minkoeksplozivnih sredstev iz Gorenice ter je bilo vse to posredovano enotam na območju Slovenije, takrat, ko se je na najrazličnejše načine z ilegalnimi postopki odzvalo orožje iz skladišč, ki so bila pod nadzorom JLA, ko so se ta oborožitev, strelivo in minkoeksplozivna sredstva prenašali na tajne mikrolokacije, razvrščene v bližino smeri možnega delovanja JLA, ni prišlo do odtokanja podatkov. Kasneje so sicer nekateri nadebudneži po javni objavi o prenosu projekta MSNZ v TO govorili, da se je o tem nekaj vedelo, da so nekateri postopki sledili, vendar je bilo vse tako govoričeno brez realnih osnov. Če bi jih imele, bi se verjetno mnoge stvari zasukale drugače.

Sestava MSNZ se je zelo hitro krepila. To je zahtevalo takojšnje ukrepanje in popolno organiziranost. Skladno s povečevanjem kontingenta oborožitve, v okviru katerega smo imeli zajetne količine osebnega orožja, minometov, protiletalskih topov, protiočepnih sredstev, bomb, različnih vrst min, smo dopolnjevali formacijsko sestavo posameznih pokrajinskih enot. V prvi fazi so bile formirane enote specialistov moči samostojnih vodov in samostojnih čet za protidiverzantska delovanja, diverzantska delovanja, protiočepno zaščito, skupine za oviranje in enote za zavarovanje. V drugi fazi delovanja, ko so bile za to ustvarjene možnosti, so se formirale enote moči odredov, sicer številčno nekoliko manjše od običajnih, pa vendar dobro oborožene in usposobljene za hitro in učinkovito delovanje na območjih svojih odgovornosti.

Direktiva

Strogo centralizirano vodenje je zahtevalo tudi popolno medsebojno usklajenost. Izhodišče za to je predstavljala Direktiva načelnika Narodne zaščite Republike Slovenije Antona Krkoviča za demonstracijsko delno ali popolno uporabo MSNZ. Slonela je na realnih presojah nasprotnika, naših sil in naših možnosti. Izjemno pomemben element te Direktive je bila presoja nasprotnika. Izdelana je bila pravočasno in je vsebovala najpomembnejše informacije o njem, prav tako pa so bile v njej predvidene možnosti angažiranja sovražnih sil, vse do poskusov izvedbe okupacijskega sistema. Pri izdelavi posameznih elementov Direktive so sodelovali Miloš

Šonc, Vojko Adamič, Rade Klisarič, Miha Butara, Miro Loparac in nemorna Krkovičeva tajnica Irena.

MSNZ in PEM z roko v roki

Izjemno veliko oporo v moralnem in vsebinskem smislu je pomenilo spoznanje, da v tem projektu zelo tesno, z roko v roki sodelujeta obe strukturi, vojaška in policijska. Zato je za delovanje projekta izjemno pomemben trenutek, v katerem so dozoreli pogoji za tesnejše povezovanje vodstev Manevrske strukture Narodne zaščite v pokrajinah s pokrajinskimi poveljniki posebnih enot milice (PEM). Ta odločitev je bila dokončno sprožena ob koncu avgusta in prenešana z vrha na horizontalni nivo.

Anton Krkovič in namestnik poveljnika PEM za Slovenijo Jože Kolenc sta prenesla odločitev o usklajenem sodelovanju v pokrajine. Na delovnih sestankih s pokrajinskimi vodstvi obeh struktur sta izdala navodila, na podlagi katerih so si pripadniki obeh struktur izmenjali podatke o načrtih delovanja MSNZ, o organiziranju in delovanju PEM. Dogovorili so se za koordinacijo pri fizičnem in prostorskem varovanju, za varovanje transportov orožja, MES ipd. Takrat je bil usklajen dogovor o medsebojnih obvezah, o vprašanih obveščevalno-varnostne zagotovitve in še kaj. Steklo je prepotrebno sodelovanje z zavestjo, da smo drugi drugim v oporo pri izvajanju najtežjih nalog, tudi bojnih, če bi to razmere narekovala.

Pravna podlaga

Nadaljnji razvoj tega delovanja je zahteval temeljitejšo usklajevanje. Zato je v septembru prišlo do zelo pomembnega sestanka poveljnikov MSNZ na Predsedstvu Republike Slovenije. Tu so bili predsednik Predsedstva Milan Kučan, predsednik Izvršnega sveta Lojze Peterle, republiški sekretar za obrambo Janez Janša in republiški sekretar za notranje zadeve Igor Bavčar. Podana je bila ocena o razmerah v dr-

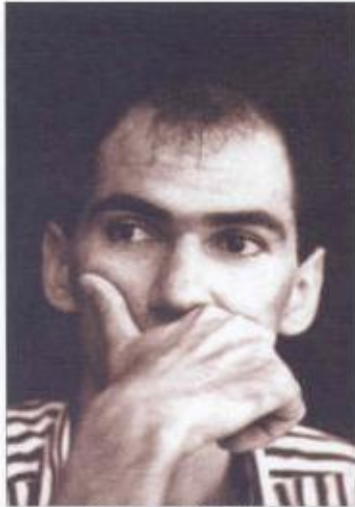
žavi in predstavljene splošne, pravne in druge podlage za naše delovanje, opis možnih situacij, ob katerih bi lahko prišlo do aktiviranja MSNZ. Na koncu je bil sprejet operativni dogo-

V tajnem skladišču Manevrske strukture Narodne zaščite

Predsednik vlade Lojze Peterle s sodelavci na postrojitvi prvih oddelkov Specialne brigade TO v Kočevski Reki 17. decembra 1990. (Foto: Arhiv Revije Obramba)

Tone Krkovič, takrat načelnik Narodne zaščite RS

Janez Janša, takrat republiški sekretar za ljudsko obrambo

Igor Bavčar, takrat republiški sekretar za notranje zadeve

vor o nadaljnjem delu in medsebojnem sodelovanju.

Zelo pomembna je bila predstavitev uradnih stališč, iz katerih izhaja, da oblikovanje Manevske strukture Narodne zaščite predstavlja prehodno rešitev za obdobje, dokler se ne uredijo kadrovske in organizacijske zadeve v TO Slovenije, in to predvsem v RŠTO, dokler se ne sprejmeta amandmaja 96. in 97. k Ustavu Republike Slovenije, Ustavni zakon za njuno izvajanje ter nov Zakon o obrambi in zaščiti. Iz navedenega je bilo razvidno, da so dosedanje pravne podlage izhajale iz Republiškega Zakona o SLO in DS (členi 173-186). Ta namreč omogoča, da lahko za opravljanje nalog Narodne zaščite pristojni organi vpokličejo tudi obveznike TO, JLA in CZ, in sicer za čas, dokler ne dobijo poziva za vpoklic v te navedene strukture. Taka definicija NZ je omogočala, da s sprejetjem posebnega odloka Izvršnega sveta Skupščine Republike Slovenije (v soglasju s Predsedstvom RS) v krizni situaciji ali pred njo dopolni obstoječo organiziranost Narodne zaščite tako, da se poleg že definiranih struktur Narodne zaščite, ki so predvidene v obrambnih oziroma varnostnih načrtih DPS, ustanovi še posebna Manevska struktura Narodne zaščite,

ki bi imela republiški pomen. Ta obrazložitev je v mnogih potrdila priprisanje o upravičenosti vseh dosedanjih postopkov.

V septembru 1990 je bilo še nekaj pomembnih sestankov s predstavniki republiškega vodstva in nosilci delovanja Manevske strukture Narodne zaščite iz obeh vej, policijske in vojaške. Najpomembnejši je bil na Izvršnem svetu RS, kjer so vsi načelniki pred vodstvom države in "ministri" poročali o stanju bojne pripravljenosti v posameznih pokrajinah.

Stopnjevanje razvoja

Manevrska struktura Narodne zaščite se je tako organizirala po obstoječih pokrajinah in občinah. Vodili so jo načelniki Manevske strukture Narodne zaščite, njihovi namestniki in pomočniki. Organiziranost je bila bolj ali manj prilagojena organiziranosti Teritorialne obrambe, kjer je to bilo mogoče. V posameznih pokrajinah oziroma občinah se je organiziralo toliko enot in štabov Manevske strukture, kolikor se jih je lahko ustrezno opremilo in oborožilo. Tako je imela v celoti izoblikovano organizacijsko formacijsko konstrukcijo. Raven njenega delovanja se je strmo vzpenjala, tako da je nastala potreba po obliko-

vanju Republiškega štaba. Ta je bil ustanovljen v zadnjih dneh njenega delovanja v sestavi:

- Anton Krkovič, načelnik
- Miha Butara, namestnik načelnika
- Rade Klisarič, pomočnik za varnostne zadeve
- Marjan Fekonja, pomočnik za domovinske zadeve
- Vojko Adamič, pomočnik za operativne zadeve
- Elo Rijavec, pomočnik za zaledne zadeve

Kasnejši razvoj dogodkov je nakreval prenos MSNZ s kompletno sestavo, v kateri je bilo prek 21 tisoč pripadnikov, v sestavo Teritorialne obrambe. Pomen delovanja te strukture je večplasten. V tem času je MSNZ predstavljala vojsko, pripravljeno za obrambo domovine, vojsko, ki je s svojo navzočnostjo skupaj s policijo zagotavljala državnemu vodstvu in strankam zanesljivo podporo pri izvajanju postopkov, na podlagi katerih so pripravljene zakonske osnove za večjo samostojnost v federaciji in na koncu za osamosvojitve Republike Slovenije. Hkrati je bila ta oborožena sila realna podlaga za kasnejšo zagotovitev varnosti izvedbe plebiscita v decembru 1990, ustanovitve učnih centrov na Igu in v Pekrah, za splošno varovanje interesov ter kasnejšo obrambo Republike Slovenije.

Kot je bilo že zapisano, je bila aktivnost v času delovanja MSNZ izjemno intenzivna. V pripadnikih strukture sprožena energija pa je navsezadnje pripeljala tudi do tega, da so bili izdelani zelo kvalitetni dokumenti, potrebni za delovanje v različnih razmerah, tako da so bili "vojaški načrti", narejeni v tem času, skoraj v celoti uporabljeni v času junijsko-julijske vojne 1991, ko se je izkazalo, kako zelo kvalitetni so. Uveljavljeni način dela pa je v marsičem prispeval, da so bile vse aktivnosti Teritorialne obrambe Republike Slovenije v času od 4. 10. 1990 pa do junijsko-julijske vojne leta 1991 izvedene z neverjetno visoko stopnjo domovinske zavesti in pripadnosti domovini.

Ves ta čas ni dišalo samo po Slovenski vojski, dišalo je tudi po MSNZ. Ta čas znamo ceniti predvsem tisti, ki smo pri vseh teh dejanjih aktivno delovali že od začetka. Pravo objektivno sliko teh dogodkov in vso potrebno verodostojnost ter ustrezno mesto v zgodovini pa bo temu projektu prinesel čas, čas ki prihaja, čas, v katerem ne bo prostora za napačne, zlonamerne ali pa neutemeljene predstavitve, ki zmanjšujejo pomen veličastnega projekta Manevske strukture Narodne zaščite. ■

Miha Butara

ZLATI ČASTNI ZNAK SVOBODE

Ta članek je bil napisan nekaj dni pred tem, ko je v petek, 26. 5. 2000 ob 10. obletnici dogajanj, s katerimi smo začeli v Sloveniji priprave za osamosvojitve, predsednik države Milan Kučan podpisal ukaz o podelitvi Zlatega častnega znaka svobode Republike Slovenije pripadnikom Manevske strukture Narodne zaščite. Pripadnike MSNZ je odlikoval za njihovo sodelovanje v tajni obrambni strukturi v Sloveniji leta 1990, katere naloga je bila zagotoviti vojaški odpor morebitnemu posegu JLA. Na večerni državni slovesnosti na ljubljanskem Kongresnem trgu pa sta načelnik Generalštaba Slovenske vojske dr. Iztok Podbregar in generalni direktor policije Andrej Podvršič podelila skupna priznanja MSNZ za uspešno delo v eni najbolj organiziranih in najbolj uspešnih akcij v novejši slovenski zgodovini.